

ЈАКОВЉЕВ МАНАСТИР

КОД РАНОВЦА

Остаци овог најстаријег нама познатог манастира у Браничеву налазе се у селу Рановцу код Петровца на Млави. Тамо и данас постоје локалитети Јаковљево брдо и Јаковљев манастир, ниже ко

јег

је Јаковљев извор. Почетком 20. века темељи цркве су били још увек добро видљиви, а Љубомир Јовановић је у својој књизи

Млава

записао да је њена дужина износила 15, ширина 5, а код певница 7 метара, док је дебљина зидова достигала 80 сантиметара. Видели су се и остаци старог конака, док су на брду били још

приметни

трагови манастирског подрума.

П

едесетак метара ниже манастира био је свети извор, на који је народ вековима долазио са свих страна.

Мада је у колективном памћењу становништва сачувано тек неколико микронима везаних за ову средњевековну богомољу, о њој у Рановцу нису знали готово ништа ни почетком 20. века, што значи да је манастир порушен пре њиховог досељавања. Село је, по свој прилици, почело да се обнавља крајем 17. века

када су
у њега
присти
гли
Власи и Срби
који су касније
прихватили влашки језик и обичаје и
од ретких старинаца сазнали
само
понешто
и о Јаковљевом и о другим манастирима уоколо.

Плоча са записом ктитора овог манастира

Манастир био посвећен апостолима Јакову и Петру

Као многи други манастири посвећени двојци светитеља, у овом случају Светом Јакову и Светом Петру, и овај манастир остао је упамћен по првопоменутом свецу – Јакову.

У средњовековном Браничеву, према познатим историјским изворима, такву посвету је имао само један манастир: управо овај. На њему је била она мермерна плоча, што се сада налази у манастиру Витовници и на којој су исклесан подаци о ктитору, посвети и времену градње. Текст је исписан на старосрпском и јерменском језику. Јерменски запис прочитала је и превела према препису Ђурђа Бошковића јерменска научница С. Дер Нерсесијан, стручњак за средњовековну уметност, и то саопштила на Шестом међународном византолошком конгресу у Паризу 1948. године. Плочу је, према њеном преводу, поставио у свом манастиру Јерменин Блад 667. јерменске године, што значи 1218. хришћанске и посветио апостолима Јакову и Петру. Сличан текст је и на старосрпском.

Не зна се када је манастир порушен. По свој прилици то се догодило до прве половине 17. века.

Како је Бладова плоча одавде стигла у Витовницу

Шта се десило са плочом ктитора Блада сазнајемо даље из извештаја лицејских питомаца које је на студијском путовању предводио њихов професор Јосиф Панчић 1863. године. Они су од становника села Ждрело сазнали да је плоча била у тамошњем манастиру св. Петра и Павла, а да је после његовог рушења пренесена у Витовницу. Судаћи по томе Јаковљев манастир је порушен раније, док је манастир код Ждрела страдао највероватније крајем 17. или почетком 18. века, у време аустријско-турских сукоба.

Бладова плоча остала је извесно време на рушевинама манастира св. Петра и Павла и половином 19. века уграђена је у северни зид припрате манастира Витовница, где се и данас налази.

Манастириште, на десној страни реке Витовнице, у брду, покрива сада густа шума, и ништа на том месту не подсећа на време када је ту био овај прастари манастир са

конацима, виноградима
,
воћњацима
и
баштама поред лепе и чисте реке.
Сада је то
запуштен предео на крају Рановца, идући према
Аљудову
.

На жалост, на манастиришту ниједан камен није остао. Део су, према колективном памћењу мештана, однели Турци и њиме саградили своју караулу недалеко одатле, а део су развукли људи из околине.

Ови веома леви предели у долини реке Витовнице били су у средњем веку стециште рудара, ливаца, ковача, предузимача, администратора, трговаца, али и станиште земљорадника и сточара, који су сав тај свет снабдевали храном. Јаковљев манастир је могао да подигне неко од значајнијих трговаца, рударских стручњака или предузимача, што је јамачно и био његов ктитор – Јерменин Блад.

Свети извор се налазио педесетак метара ниже манастира и привлачио је болеснике са разних страна својом лековитошћу. Веровало се да лечи од грознице и да враћа снагу болеснима. Сада се једва може пронаћи у шуми и шибљу, засут земљом.

Обележавање места где је био Јаковљев манастир макар само постављањем крста и

натписа са подацима о њему, био би Богоугодно дело и гест дужан поштовања . Јер, то је, како сада знамо, био први манастир у Браничеву.